

Beslut om yttrande avseende En socioonomutbildning i tiden (SOU 2025:27)

Föredragning

Linnéuniversitetet har ombetts att yttra sig över rubricerad remiss från
Utbildningsdepartementet.

Beredning

Fakulteten för samhällsvetenskap har tilldelats ansvaret för att bereda remissen.
Universitetslektor Martin Kvist vid Institutionen för socialt arbete har varit
huvudförfattare till yttrandet, med professor Annika Staaf från Institutionen för
rättsvetenskap som medförfattare. Yttrandet har även beretts i samverkan med
Institutionen för kriminologi.

Handläggningen har godkänts av avdelningschef Karin Järplid,
universitetsledningens kansli.

Bilaga

- Linnéuniversitetets yttrande.

Beslut

Rektor beslutar

att Linnéuniversitetets avger yttrande enligt bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor efter skriftlig föredragning
av Marcus Svensson, universitetsledningens kansli. Studeranderepresentant för
Linnékåren har informerats och haft tillfälle att yttra sig. Övrig närvarande har varit
sekreterare Amanda Niklasson.

Peter Aronsson

2025-06-11

Utbildningsdepartementet

Yttrande avseende En socionomutbildning i tiden (SOU 2025:27)

Sammanfattning

Vi välkomnar utredningens ambition att stärka kvalitet och likvärdighet inom socionomutbildningen och delar uppfattningen att juridik, VFU och aktuella samhällsutmaningar är centrala kunskapsområden. Samtidigt ser vi risker med flera av de föreslagna förändringarna i examensordningen. Förslagen tenderar att bli alltför detaljerade och riskerar att undergräva socionomprogrammets generalistprofil. Vi förordar bredare och mer nyanserade målformuleringar som fokuserar på förmåga, förståelse och professionell tillämpning, snarare än avgränsade teman och målgrupper.

Övergripande synpunkter

Vi ställer oss i grunden positiva till utredningens betoning av socionomers roll i att agera mot sociala missförhållanden på individ-, grupp- och strukturnivå. Under utbildningen tränas socionomer till en generalistkompetens som ger förutsättningar att möta en stor bredd av utmaningar för olika målgrupper. Denna kompetens omfattar både förebyggande och stödjande insatser samt förmågan att initiera och genomföra åtgärder mot sociala problem.

Vi delar även utredningens uppfattning om att socionomer behöver möjlighet till riktad kompetensutveckling för att fördjupa sin förmåga att arbeta med specifika målgrupper och problemområden. Utredningen lyfter särskilt behovet av kompetens inom brottsförebyggande arbete och ungdomskriminalitet, men vi vill understryka att det finns flera andra viktiga områden där fördjupning är nödvändig.

Samtidigt menar vi att denna fördjupning bör ske genom påbyggnadsutbildningar som ett komplement till den nuvarande grundutbildningen – inte genom att ytterligare komprimera ett redan innehållsrikt utbildningsprogram. Det krävs därför ett mer framtidsinriktat och nytänkande grepp än det som utredningen föreslår. Vi anser att socionomers kompetensutveckling, för att bättre kunna möta nuvarande och framtida samhällsutmaningar, bör bygga på följande principer:

- En grundutbildning som ger en bred generalistkompetens.

- Påbyggnadsutbildningar som möjliggör specialisering inom områden som identifieras i samverkan med arbetsmarknadens parter.
- Tydliga krav på vilken specialistkompetens som krävs för olika funktioner inom det sociala arbetet samt hur denna kompetens ska utvecklas – exempelvis genom påbyggnadsutbildning, mentorskap eller PTP-liknande tjänster. Dessa krav bör tas fram i nära samverkan med arbetslivet och vara förpliktigande för att få genomslag i praktiken.
- Ett stärkt samarbete mellan forskning och praktik, bland annat genom kliniska lektorat och delade tjänster, för att säkerställa ett kunskapsbaserat socialt arbete.

Synpunkter per avsnitt i betänkandet

6.1 Aktuella samhällsutmaningar

Vi instämmer i utredningens bedömning att socionomutbildningen behöver förhålla sig till förändrade samhällsutmaningar och rusta studenterna för att verka i en komplex och föränderlig praktik. Samtidigt vill vi betona vikten av att examensmålen fortsatt stödjer utvecklingen av en generalistkompetens som gör det möjligt för studenterna att arbeta med en mångfald av sociala problem i olika kontexter. En sådan kompetens förutsätter en helhetssyn på individers och gruppers livsvillkor i relation till strukturella och samhälleliga faktorer, samt förståelse för tvärvetenskapliga och professionsöverskridande perspektiv. Nedan följer våra synpunkter på några av de föreslagna formuleringarna.

Kunskap om aktuella samhällsutmaningar inom området

Vi är positiva till införandet av ett nytt övergripande examensmål som betonar kunskap om aktuella samhällsutmaningar. Ett sådant mål ligger i linje med socionomprogrammets syfte att utveckla studenternas generalistkompetens – en kompetens som möjliggör arbete med skiftande problemområden, målgrupper och verksamhetskontexter. Formuleringen markerar också vikten av att utbildningen kan förhålla sig till och anpassas efter samhällsutvecklingens förändrade villkor.

Vi delar utredningens bedömning att ett för stort antal snäva och specificerade examensmål riskerar att motverka helhetssynen och försvåra utbildningens inre sammanhållning. Det är därför särskilt angeläget att de övergripande formuleringarna i examensordningen inte underordnas alltför detaljerade och avgränsade mål.

Det föreslagna tillägget av flera specificerade examensmål, där särskilda grupper eller problemområden pekas ut – såsom ungdomskriminalitet, normbrytande beteende och hedersrelaterat våld – riskerar att fragmentisera examensordningen och förskjuta dess karaktär från en generalistisk till en mer kategoribaserad struktur. Det finns en principiell problematik i att peka ut vissa grupper eller problem som särskilt viktiga: om man väljer att lyfta fram vissa grupper eller teman i examensordningen,

väcks frågan om varför inte andra – såsom personer med psykisk ohälsa, migranter, personer i beroendeproblematik eller socioekonomiskt utsatta vuxna – också ges en uttalad plats.

Vi menar att detta riskerar att skapa obalanser och signalvärden som är svåra att motivera vetenskapligt eller professionsetiskt. I stället bör examensmålen vara brett formulerade, med fokus på socionomers förmåga att förstå, analysera och agera i relation till komplexa och föränderliga sociala problem, oavsett vilka grupper eller situationer det rör sig om. Detta ligger också i linje med utredningens ambition att värna socionomprogrammets generalistkaraktär och anpassningsförmåga över tid.

Kunskap om äldres livsbetingelser och om hur funktionsnedsättningar påverkar människors livsbetingelser

Vi delar uppfattningen att äldre personer och personer med funktionsnedsättningar är centrala målgrupper inom socialt arbete, och att socionomer behöver god kunskap om dessa gruppers livsbetingelser och rättigheter. Samtidigt vill vi problematisera den föreslagna metoden att i examensordningen successivt lägga till formuleringar som pekar ut specifika grupper.

Att lyfta fram vissa målgrupper innebär inte nödvändigtvis att andra ges ökad synlighet. Tvärtom riskerar denna strategi att skapa en överskådlig katalog av särskilda hänsyn, där vissa grupper synliggörs medan andra fortsatt osynliggörs. Det löser alltså inte det grundläggande problemet – att examensmålen tenderar att ge en fragmentarisk bild av det sociala arbetets bredd och sammanhang. Ett övergripande, strukturellt och relationellt perspektiv bidrar i stället till att studenter tränas i att analysera och möta människors varierande livsvillkor, behov och uttryck – oavsett kategori.

Kunskap om hur social utsatthet, normbrytande beteende och ungdomskriminalitet kan förebyggas

Vi menar att det finns anledning att se över formuleringen av det föreslagna examensmålet. Den aktuella lydelsen riskerar att alltför snävt rikta fokus mot vissa uttryck för social problematik, vilket kan begränsa utbildningens bredd och det helhetsperspektiv som eftersträvas i socionomprogrammet.

Begreppet *normbrytande beteende* förekommer visserligen inom etablerad forskning och praktik, men det är samtidigt ett begrepp som kan väcka frågor ur ett socialt och etiskt perspektiv. I utbildningssammanhang bör det användas med omsorg, och i relation till ett tydligt definierat sammanhang. Det finns en risk att formuleringen kan tolkas som att utbildningen i huvudsak ska inriktas på kontroll- eller anpassningsåtgärder snarare än på att förstå och stödja individer i deras sammanhang.

Vi vill i stället betona vikten av att socionomer utbildas för att möta barn, unga och vuxna i olika livssituationer utifrån ett socialt perspektiv som tar hänsyn till såväl individuella resurser som strukturella villkor. Det innebär också att kunna stödja människor i att förstå och hantera sina reaktioner och uttryck på sätt som är

meningsfulla för dem själva och deras omgivning – inte minst när dessa reaktioner kan ses som protester mot ojämlika eller exkluderande samhällsförhållanden.

Kunskap om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

Vi ifrågasätter behovet av att särskilja hedersrelaterat våld och förtryck som ett eget examensmål. Det är vår bedömning att sådana kunskaper redan ryms inom befintliga formuleringar i examensordningen. En separat skrivning riskerar att förstärka stereotypa föreställningar om vissa grupper och signalera en särbehandling som inte är förenlig med utbildningens generella och icke-diskriminerande inriktning.

Vi understryker att kunskap om våldets många former är avgörande i socionomers yrkesutövning – men att denna kunskap bör integreras i bredare målformuleringar om våld, makt och utsatthet.

Förståelse och förmåga

Vi ser det som olyckligt att begreppen "förståelse" och "förmåga" tagits bort ur flera målformuleringar. Dessa begrepp speglar viktiga dimensioner av socionomers yrkesutövning. Att förstå – inte bara känna till – komplexa sociala samband är en nödvändighet för professionellt agerande. "Förmåga" innebär mer än färdighet; det handlar om att kunna tillämpa kunskap i kontext, göra professionella bedömningar och hantera komplexa situationer med omdöme.

6.2 Arbetssätt och samverkan

Vi välkomnar förtydliganden i examensmålen kring samverkan, ledarskap och kritisk granskning, men vill samtidigt uppmärksamma att begreppet "utvärdera" föreslås tas bort från den nuvarande formuleringen "visa förmåga att identifiera, strukturera, utreda och utvärdera insatser på individ-, grupp- och samhällsnivå."

Vi ser detta som en försvagning. Förmågan att utvärdera är central i det sociala arbetet – inte minst i relation till rättssäkerhet, kvalitetssäkring och evidensbaserad praktik. Att kunna bedöma effekter av insatser, reflektera över resultat och bidra till verksamhetsutveckling är avgörande för socionomers professionella handlingsförmåga.

Mot denna bakgrund anser vi att begreppet "utvärdera" bör kvarstå i examensordningen, för att säkerställa att socionomstudenter utvecklar nödvändig kompetens i att systematiskt följa upp och värdera det arbete de bedriver.

6.3 Utbildning i juridik

Vi delar utredningens bedömning att juridisk kunskap är en grundläggande del av socionomers yrkesutövning och att det finns ett behov av ökad likvärdighet i hur

juridikundervisningen utformas inom socionomprogrammen. Att stärka socionomstudenters juridiska kompetens är en viktig åtgärd för att möta de krav som ställs i ett komplext rättsligt landskap.

Samtidigt avstyrker vi förslaget att i examensordningen införa ett krav på minst 30 högskolepoäng i juridik. En sådan precisering strider mot hur examensmål normalt formuleras i Högskoleförordningen och innebär en detaljreglering av enskilda kursmoment som inte är förenlig med principen om lärosätenas ansvar för utbildningarnas utformning inom ramen för de nationellt beslutade examensmålen.

Utredningen betonar vikten av generalistkompetens och utbildningens helhet, men föreslår samtidigt en fast poängangivelse som riskerar att begränsa programmets flexibilitet och anpassningsförmåga till lokala förutsättningar, forskningsmiljöer och pedagogiska överväganden. Vi menar att detta skapar en spänning i förhållande till utredningens egna överväganden om socionomprogrammets karaktär.

Mot denna bakgrund anser vi att examensmålen bör ange vilka kunskaper och förmågor studenten ska ha i juridik, snarare än att kvantifiera utbildningens omfattning i högskolepoäng.

Vi ser med viss oro på skrivningar i utredningen (s. 60) som tycks indikera att en minskad andel lärare med juristexamen i juridikundervisningen skulle vara ett tecken på en positiv utveckling. En sådan tolkning väcker frågor, särskilt i en akademisk kontext där ämnesdjup vanligtvis ses som en tillgång i undervisningen. Det förefaller angeläget att säkerställa att juridikundervisningen i socionomutbildningen präglas av hög ämneskompetens, något som ofta tillgodoses genom lärare med både praktisk och vetenskaplig förankring inom såväl juridik som socialt arbete.

6.4 Verksamhetsförlagd utbildning

Vi ställer oss positiva till ett ökat fokus på verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och ser värdet i en strävan mot ökad likvärdighet mellan socionomprogrammen vid olika lärosäten. Det är angeläget att studenter över hela landet ges likvärdiga möjligheter till kvalificerad VFU, och att denna del av utbildningen ges den tyngd den förtjänar.

Samtidigt vill vi uttrycka viss tveksamhet inför att fastställa en nationellt enhetlig omfattning om just 30 högskolepoäng. Det är viktigt att även fortsatt värna lärosätenas möjligheter att anpassa utbildningarnas utformning utifrån lokala förutsättningar, forskningsprofiler och samverkansstrukturer.

Vi vill särskilt lyfta fram det vi bedömer som ett mycket viktigt förslag i kapitel 6: att regeringen behöver tillsätta resurser för finansiering av VFU. En sådan satsning är nödvändig för att säkerställa att VFU håller hög kvalitet och kan genomföras på ett hållbart sätt för både studenter och handledande verksamheter.

7.1 Förslag till regeringen: Utred om förlängd socionomutbildning med examen på avancerad nivå

Vi delar utredningens uppfattning om att socionomers yrkesutövning i allt högre grad kräver fördjupade specialistkunskaper. Vi ser därför positivt på att frågan om utbildning på avancerad nivå utreds vidare. Det är angeläget att ett sådant arbete inleds skyndsamt med sikte på att tillgodose behovet av professionsfördjupning och specialisering så snart som möjligt.

Samtidigt vill vi betona att vi inte delar uppfattningen att en förlängning av det nuvarande socionomprogrammet till en utbildning på avancerad nivå är den mest ändamålsenliga vägen. Vi anser i stället att den modell som föreslagits av den så kallade skuggutredningen – en ny yrkesexamen på avancerad nivå omfattande minst 60 hp med olika inriktningar – utgör ett mer hållbart och flexibelt alternativ. Den nuvarande socionomutbildningen är en generalistutbildning med bred arbetsmarknadsrelevans, och bör fortsatt ha detta fokus.

Vi ser positivt på en modell där specialistutbildning sker efter viss yrkeserfarenhet, exempelvis enligt skuggutredningens förslag med krav på minst ett års relevant arbetslivserfarenhet. Detta skulle möjliggöra professionsanknuten fördjupning och bidra till att stärka socionomprofessionens kvalitet och legitimitet.

En framtida utredning bör ges i uppdrag att identifiera vilka arbetsuppgifter som särskilt lämpar sig för socionomer med specialistkompetens, i syfte att skapa tydliga incitament för vidareutbildning. Det är även väsentligt att utredningen belyser hur vidareutbildningens förutsättningar kan förbättras, exempelvis genom karriärtjänster, utbildningsanställningar eller möjlighet till tjänstledighet med bibehållen lön.

Avslutningsvis vill vi understryka vikten av att en reform av socionomers vidareutbildning tar ett helhetsgrepp. Det krävs en nationellt samordnad struktur för vidareutbildning som omfattar hela professionens arbetsfält och bygger på nära samverkan mellan akademi, arbetsgivare och relevanta myndigheter. Frågor om formella kompetenskrav, långsiktig kompetensförsörjning och yrkesrollens utveckling bör stå i centrum för en sådan utbildningsreform.

Avslutande kommentar

Vi stödjer en uppdatering av socionomexamen i linje med förändrade samhällsutmaningar, men uppmanar till försiktighet vad gäller detaljstyrning och införande av snäva målformuleringar. Det är centralt att reformer grundas i tillit till lärosätenas kompetens att forma utbildningen och i respekt för socionomprofessionens breda uppdrag.

I detta ärende har rektor Peter Aronsson beslutat. Universitetslektor Martin Kvist vid institutionen för socialt arbete har varit huvudförfattare till yttrandet, med professor Annika Staaf från institutionen för rättsvetenskap som medförfattare. Yttrandet har även beretts i samverkan med institutionen för kriminologi.

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign